

ÅPEN TRUSSELVURDERING 2013

POLITIETS SIKKERHETSTJENESTE

Politiets sikkerhetstjenestes (PST) årlige trusselvurdering er en analyse av forventet utvikling innenfor PSTs hovedansvarsområder. Vurderingen retter fokus mot forhold som kan påvirke norsk sikkerhet og skade nasjonale interesser i 2013.

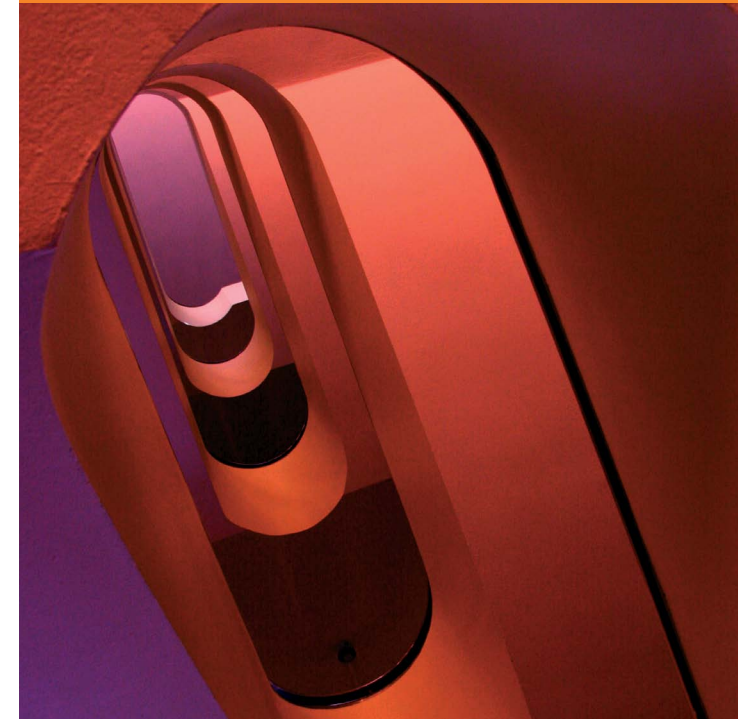
Vurderingens tidshorisont er derfor ett år frem i tid. I løpet av et år kan imidlertid uforutsette hendelser endre vurderingsgrunnlaget, og slike hendelser kan få stor betydning for trusselsituasjonen.

INNLEDNING

Politisk motivert vold forventes å utgjøre en trussel mot Norge og norske interesser i 2013. Den mest alvorlige trusselen vil komme fra personer og grupper som har et al-Qaida-inspirert verdensbilde. Trusselbildet vil i særlig grad bli preget av personer som har en forankring i Norge og som er villige til å bruke vold ut fra fiendebilder der norske aktører og norske symboler står sentralt. I tillegg vil Norge også i 2013 utsettes for ulike former for etterretning, som både på kort og lengre sikt vil være skadelig for norske interesser.

I den årlige trusselvurderingen gir PST en analyse av forventet utvikling innenfor tjenestens ansvarsområder. Vurderingen er basert på både åpen og gradert informasjon. Vi har valgt å rette fokus mot generelle trekk, og fremheve det vi mener vil være de viktigste utviklingstrekkene det kommende året.

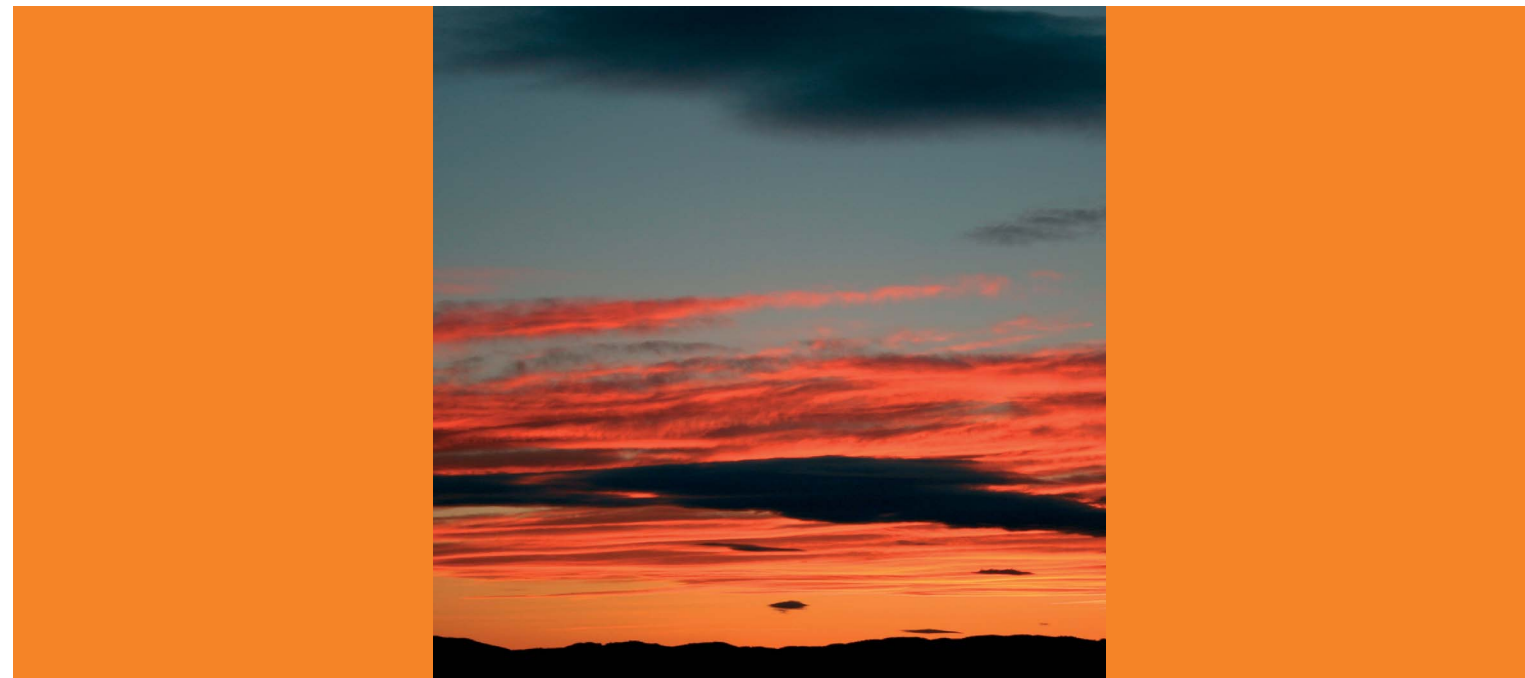
Håndteringen av dagens sikkerhetstrusler er et samfunnsansvar. Et bredt spekter av ulike samfunnsaktører er involvert i dette arbeidet. Denne trusselvurderingen er utarbeidet for de deler av norsk offentlighet som har behov for en overordnet oppdatering på utviklingstrekk i trusselbildet innenfor PSTs ansvarsoppgaver. PST vil ved behov utarbeide mer målrettede vurderinger til myndighetsorganer som spiller en direkte rolle i ivaretagelsen av samfunnssikkerheten.

OPPSUMMERING - VURDERINGER

- Ekstrem islamisme utgjør fortsatt den mest alvorlige terrortrusselen i Norge, og vi forventer at den vil gjøre det også i 2013. Personer i de ekstreme islamistiske miljøene vil fremdeles være opptatt av å formidle ekstremistisk retorikk, der blant annet Norge står sentralt i fiendebildet. Dette gjør propagandaen appellerende for påvirkelige ungdommer her i landet, og bidrar til at radikaliserings fremdeles vil være et trekk ved trusselbildet.
- I løpet av 2013 kan det bli en økning av antall personer i de norske miljøene med erfaring fra treningsleire og kamphandlinger. Personer med denne type erfaring forventes å ha fått en lavere terskel for bruk av vold.
- De organiserte høyre- og venstreekstreme miljøene fremstår som mindre truende mot samfunnet enn de ekstreme islamistiske miljøene. De kan imidlertid utføre vold mot enkelte politiske motstandere eller religiøse og etniske minoriteter. Enkeltpersoner og små grupper som opererer uavhengig av de organiserte miljøene, representerer en stor utfordring i 2013.
- Anders Behring Breivik vil fortsatt være en inspirator for enkeltpersoner, både i Norge og internasjonalt. Selv om de fleste sympatisører i Norge synes å ta avstand fra terroraksjonen på Utøya, er det flere som støtter angrepet mot regjeringkvartalet og regjeringen.
- 2013 er et valgår, og det vil bli økt fokus på stortingspolitikere og regjeringsmedlemmer frem mot valget i september. Det forventes at enkelte av disse kan oppleve en økning i plagsom og truende atferd fra publikum, som et resultat av økt eksponering i forbindelse med valgkampen. Internett vil fremdeles være den viktigste arenaen for aktører som uttrykker hat mot myndighetene.
- Etterretningsvirksomheten mot Norge og norske interesser pågår kontinuerlig, på et stabilt høyt nivå, og retter seg mot et bredt spekter av mål. Vi forventer at virksomheten særlig vil rette seg mot sikkerhets- og beredskapsmål, samt mot teknologiske, økonomiske og politiske mål. I tillegg vil flere stater opprettholde sin flyktningspionasje i Norge og forsøke å kartlegge, true og skremme dissidenter og politiske aktivister som oppholder seg her.

- De fleste forsøk på å skaffe teknologi fra norske virksomheter, som er relevant for utvikling av masseødeleggelsesvåpen, kan knyttes til iranske aktører. Mål i Norge for denne aktiviteten finnes blant både små og store virksomheter innenfor sivile høyteknologimiljøer, forsvarsindustrien, samt et bredt spekter av forsknings- og utviklingsmiljøer.

POLITISK MOTIVERT VOLD: EKSTREM ISLAMISME

Ekstrem islamisme¹ utgjør fortsatt den mest alvorlige terrortrusselen i Norge, og vi forventer at den også vil gjøre det i 2013. Det finnes flere ekstreme islamistiske miljøer i Norge av ulik størrelse. Organisering, motivasjon og aksept for å bruke vold innenfor disse miljøene varierer, og de utgjør i ulik grad en potensiell trussel. Aktivitetene i miljøene består hovedsakelig av rekruttering, propaganda, finansiering og reisevirksomhet. Personer i de norske miljøene reiser til og har kontakt med ekstreme aktører i utlandet. Det er i tillegg nære forbindelser mellom personer i de ulike ekstreme miljøene i Norge.

De siste årene har det vokst frem et voldelig multietnisk islamistisk miljø, som består av unge personer oppvokst her i landet. Deler av miljøet har et al-Qaida-inspirert verdensbilde. Sentrale personer i dette miljøet fremstår som ekstreme og har en retorikk som forherliger vold. I retorikken ansvarliggjøres Norge for muslimers lidelser både nasjonalt og globalt. Deler av miljøet er mer samlet og bedre organisert enn tidligere. Flere ytrer seg offentlig, særlig på sosiale medier. Enkelte er handlingsorienterte og gir inntrykk av å være utålmodige. Flere personer enn tidligere

fra dette miljøet reiser til konfliktområder.

De mer etnisk homogene ekstreme islamistiske miljøene i Norge er små og holder en lav profil i norsk offentlighet. Disse støtter militante islamistiske grupper i deres tidligere hjemområder, primært gjennom pengeinnsamling og propagandavirksomhet. I tillegg har flere personer fra disse miljøene reist ut for å slutte seg til disse gruppene og for å delta i væpnet kamp.

Radikalisering og rekruttering

Radikalisering² og rekruttering er en sentral aktivitet blant personer i de ekstreme islamistiske miljøene. De som er aktivt involvert i slik virksomhet, vil videreføre dette i 2013. De av opinionsformerne i miljøet som er oppvokst her i landet, synes i økende grad å være opptatt av å formidle ekstremistisk retorikk, der Norge er sentralt i fiendebildet. Fokus på konkrete og nære fiender i ekstremisters propagandaformidling kan ha appell til ungdom her i landet. Når i tillegg mye av propagandavirksomheten skjer i offentligheten, innebærer dette at mange blir eksponert for ekstreme ideer.

Konflikter i muslimske land, som involverer vestlige aktører, vil fortsatt ha betydning for at enkelte personer radikaliseres. Vestlig, og særlig norsk, militær deltagelse i muslimske land, vil fortsatt brukes i propagandavirksomheten for å øke rekrutteringen til ekstreme miljøer i Norge.

Oppmerksomheten som media, politikere, politi og andre forebyggende aktører har rettet mot deler av miljøet, kan i enkelte tilfeller dempe noe av radikaliseringen og rekrutteringen. Flere vil oppleve det som stigmatiserende å bli assosiert med ekstremisme og derfor bryte med disse miljøene. Samtidig vil flere av de som er kommet langt i radikaliseringen i begrenset grad påvirkes av denne oppmerksomheten. Den kan snarere bidra til å styrke deler av miljøet. De kan således rette sin aggresjon mot dem som utfordrer dem. I tillegg kan den negative oppmerksomheten virke tiltrekkende på enkelte personer. Det er derfor grunn til å forvente at radikalisering og rekruttering fremdeles vil være en vesentlig utfordring i 2013.

Reiser for å delta i kamphandlinger eller på treningsleire

Det siste året har PST registrert at flere personer enn tidligere har reist fra Norge til konfliktområder. Noen av de som har reist ut har sannsynligvis sluttet seg til militante islamistiske grupper. Reisevirksomheten i de norske miljøene er bedre organisert enn tidligere og flere har ytret ønske om å dra ut. Hvilke konfliktområder som er aktuelle å reise til, endres over tid og

raskere enn før. Vi forventer at det også i 2013 vil være personer som vil reise til konfliktområder.

Det at flere har reist til samme konfliktområde, kan føre til et sterkere samhold mellom dem. Under slike utenlandsopphold kan de få ideologisk skolering, kamperfaring og få utvidet sitt kontaktnettverk av ekstreme islamister. Et utenlandsopphold vil også gi økt status i hjemmemiljøene. Enkelte kan fungere som radikalisatorer og tilrettelegge for at andre kan reise ut, både mens de er i utlandet og etter at de har returnert. Ekstreme islamister i Norge samler fortsatt inn penger, som ender opp hos ekstreme grupper og personer i konfliktområder. Personer fra Norge, som oppholder seg i konfliktområder, får også formidlet penger fra innsamlinger som foregår her.

Trusselen fra de som reiser til konfliktområder vil variere. Noen kan bli drept, mens andre forblir værende utenlands. Andre igjen kan bli desillusjonerte ved slike utenlandsopphold og miste motivasjonen for å delta i voldelige miljøer. Vi forventer imidlertid at enkelte av de som har reist ut, kan komme tilbake til Norge med økt intensjon om og kapasitet til å planlegge terroraksjoner. Både som følge av personlige erfaringer ute, og som følge av at de kan ha kommet i kontakt med grupper som ønsker å utføre aksjoner i vestlige land.

I 2013 vil det være flere personer i de norske miljøene med erfaring fra treningsleire og

1. Begrepet ekstrem refererer til holdning av bruk av vold. En ekstrem person eller gruppe aksepterer bruk av vold for å oppnå politiske, religiøse eller ideologiske mål. Ekstremisme henspiller kun på virkemidler og ikke hva som er målet.

2. Radikalisering defineres som en prosess, der en person i økende grad aksepterer bruk av vold for å oppnå politiske, religiøse eller ideologiske mål.

væpnede konflikter. Personer med denne type erfaring forventes å ha lavere terskel for bruk av vold. I det kommende året vil vi kunne erfare en økning i voldspotensialet i deler av miljøene.

Modus operandi og målutvelgelse

Ekstreme islamisters modus og målutvelgelse er i stadig endring. Angrepene tilpasses nye sikkerhetstiltak og rutiner og er ofte inspirert av tidligere gjennomførte angrep. Målutvelgelsen påvirkes av mediebildet og den propaganda som formidles internasjonalt. I Europa har ekstreme islamister i hovedsak gjennomført terroraksjoner mot lett tilgjengelige mål, som gir stor medieoppmerksomhet og som sprer frykt i befolkningen. I Skandinavia har mål relatert til karikaturstriden vært særlig fremtredende.

Profilerte internasjonale ekstreme ideologer har den siste tiden oppfordret til å gjennomføre aksjoner med den hensikt å øve press for å få løslatt ekstreme islamister. Flere ekstreme islamister er fengslet i Norge, og vi forventer at dette kan føre til trusler eller hevnaksjoner mot norske interesser.

Det er trolig få personer eller grupper som har kapasitet til å gjennomføre større kompliserte angrep i Norge. Samtidig ser vi i flere europeiske land hvordan terroraksjoner gjennomføres med relativt lett tilgjengelig kapasitet, slik som ulike typer håndvåpen. Slike aksjoner kan også ha stort skadeomfang. Kapasitetsbygging i form av operativ trening, tilgang til spesielle våpen eller eksplosiver,

vil slik sett ikke være et avgjørende element i utviklingen av terrortrusselen her i landet. Den mentale evnen og viljen til å gjennomføre en terroraksjon, fremstår som en like sentral faktor.

De fleste som er involvert i ekstrem islamistisk virksomhet i Norge vil fortsatt søke sammen i grupper. Samtidig er det mulig at enkeltpersoner i Norge vil søke å gjennomføre terrorhandlinger alene. Mange av dem som har utført terroraksjoner på egen hånd, har tidligere hatt kontakt med ekstreme miljøer. I tillegg kan enkelte også radikaliseres gjennom Internett, uten særlig kontakt med miljøene de sympatiserer eller identifiserer seg med.

Vi må i det kommende året også regne med at enkelthendelser kan føre til rask endring av trusselbildet. De siste årene har det vært flere hendelser i utlandet, der forhold som har blitt oppfattet som en krenkelse av islam, har medført reaksjoner i Norge. I tillegg har personer i de ekstreme islamistiske miljøene her i landet satt fokus på blant annet norsk utenriks- og sikkerhetspolitikk og benytter dette som grunnlag for å demonstrere. Vi forventer at dette vil skje også i 2013. Noen av personene som antas å utgjøre en trussel, fremstår som impulsive og uforutsigbare. Usikkerheten forsterkes ytterligere ved at pågående radikaliserings og rekrutterings medfører at nye trusselaktører kommer til. Dette er aktører som kan være ukjente for politiet og PST, inntil en eventuell terrorhandling inntreffer.

POLITISK MOTIVERT VOLD: HØYRE- OG VENSTREKSTREMISME

De organiserte høyre- og venstreekstremer miljøene fremstår som mindre truende mot samfunnet enn de ekstreme islamistiske miljøene. I enkelte deler av miljøene finnes det imidlertid personer som kan utføre vold mot politiske motstandere eller representanter for religiøse eller etniske grupper. Enkeltpersoner og små grupper, som opererer uavhengig av de organiserte ekstreme miljøene, vil utgjøre en stor utfordring det kommende året.

Det har vært en økning i politisk ekstrem aktivitet i Europa de siste par årene, særlig blant venstreekstremer og anarkistiske grupper. Denne utviklingen ser foreløpig ikke ut til å påvirke trusselbildet i Norge.

Høyreekstremisme

De tradisjonelle høyreekstremer miljøene i Norge består av små og løse nettverk av personer som deler en sterk motstand mot innvandring og utviser en betydelig politiker- og myndighetsforakt. De fleste henter inspirasjon fra ulike retninger, slik som nynazisme³ og antiislamisme⁴. Internett

er den viktigste arenaen for den høyreekstremer aktiviteten. Miljøene mangler fortsatt samlende og sterke ledere og et omforent ideologisk ståsted. Vi forventer ingen endringer av dette i 2013. Høyreekstremister i Norge har internasjonale kontakter og inspireres til en viss grad av miljøer i utlandet. Samtidig er det hovedsakelig nasjonale forhold og utviklingstrekk som preger de ulike gruppene. Hendelser og utviklingstrekk i utlandet forventes derfor ikke å ha direkte innvirkning på trusselen fra høyreekstremer i Norge.

Voldstrusselen fra høyreekstremer grupper og enkeltpersoner vil imidlertid påvirkes av utviklingen i andre ekstreme miljøer her i landet. Venstreekstremister har ved ulike anledninger i 2012 angrepet høyreekstremer grupper og enkeltpersoner. Slike angrep kan føre til økt bevæpning i deler av det høyreekstremer miljøet. I tillegg kan ekstreme islamisters deltagelse i den offentlige debatten også bidra til økt oppslutning om og rekruttering til høyreekstremer og særlig anti-islamske miljøer. En tiltakende polarisering vil øke sannsynligheten for voldelige sammenstøt mellom

3. Nynazisme er basert på nasjonalsosialistiske ideer. Forestillingen om at det eksisterer en verdensomspennende jødisk konspirasjon står sentralt i tankeretningen. Det nynazistiske fiendebildet inkluderer jøder, innvandrere og antirasister på venstresiden, samt i noen grad politiske ledere.

4. Antiislamisme er basert på ideer utviklet innen den internasjonale "Counter Jihad"-bevegelsen. En sentral idé er forestillingen om at det eksisterer en muslimsk konspirasjon som søker maktovertagelse i Europa. Sentralt i antiislamismens norske fiendebilde er muslimer og norske politiske ledere, samt i noen grad norsk presse.

ulike ekstreme grupper. Voldshandlinger i Norge utført av ekstreme islamister vil utløse trusler og økt fare for voldsbruk fra antiislamske miljøer.

De organiserte islamfiendtlige gruppene i Norge er relativt små. Gruppene er aktive på Internett, men evner i liten grad å mobilisere til offentlige markeringer. Selv om de organiserte gruppene avviser vold som virkemiddel, tiltrekker de seg enkeltpersoner som gir uttrykk for å ha voldelige holdninger. Det siste året har flere av de islamfiendtlige gruppene aktivt søkt å motvirke at deres organisasjoner fungerer som arnested for ekstremisme, ved å ekskludere medlemmer som fremsetter voldsfremmende ytringer.

Trusselen i Norge fra politisk ekstremisme er først og fremst knyttet til enkeltpersoner med svært varierende grad av tilknytning til organiserte grupper eller miljøer. Slike personer identifiserer seg ofte ideologisk med en organisasjon, uten at de nødvendigvis kommuniserer med denne. Et fellestrekk er at de utviser et sterkt hat mot myndighetene. Likeledes ser vi at ekstremister, som oppfordrer til eller truer med bruk av vold, har synspunkter basert på konspirasjonsteorier⁵ og en sterk politikerforakt. De anklager myndighetene for landsforræderi og for å undertrykke den norske befolkningen. Hos mange ser politikerforakt og myndighetshat ut til å være mer fremtredende enn motstand mot islam og muslimer.

Anders Behring Breivik vil fortsatt være en inspirator for enkeltpersoner i Norge og internasjonalt. Det er flere eksempler på at utenlandske sympatisører har planlagt terroraksjoner, inspirert av Breiviks handlinger. Det er mulig at også norske sympatisører kan forsøke å gjennomføre voldelige handlinger. Disse kan være inspirert både av Breivik som person, hans ideologiske budskap og hans handlinger. Selv om de fleste sympatisører i Norge synes å ta avstand fra terroraksjonen på Utøya, er det flere som støtter angrepet mot regjeringkvartalet og regjeringen.

Ekstremister som faller utenfor de tradisjonelle ekstremistiske kategoriene, vil utgjøre en vesentlig del av trusselbildet i 2013. Mens politisk ekstreme miljøer i Norge tidligere var preget av personer som ideologisk identifiserte seg i ytterkantene av en høyre/venstre akse, er bildet i dag blitt mer uoversiktlig. Flere ekstreme personer henter elementer fra ulike inspirasjonskilder, uten å identifisere seg med et klart ideologisk ståsted. Denne typen ekstremister har ofte et fiendebilde som er sterkt preget av konspirasjonstenkning. Konspirasjonsteoretiske nettsteder har skapt arenaer hvor personer kan videreutvikle og forsterke sine ideer. Konspirasjonsteoriene som presenteres på disse nettstedene inneholder sjelden direkte oppfordringer til vold. Teoretikerne hevder imidlertid å avdekke forhold som er svært alvorlige. Konspirasjonsteoretikere opplever at de er noen av de få utvalgte, som har gjennom-

skuet løgnene som preger samfunnet. Enkelte kan dermed forestille seg at de har en plikt til å handle. I noen tilfeller vil konspirasjonstenkingen preges av paranoide forestillinger som tenderer mot psykisk sykdom. Personer som utgjør en reell trussel, vil kunne skjule sine voldelige intensjoner i diskusjon med andre eller trekke seg ut av eventuelle grupper som de deltar i.

Venstreekstremisme

Det finnes små venstreekstreme⁶ miljøer i Norge, hovedsakelig i de største byene. Miljøene evner å mobilisere et hundretalls aktivister ved enkelte demonstrasjoner og markeringer. I miljøene inngår det en del aktivister som er i stand til å begå voldelige handlinger. De venstreekstreme miljøenes målsetting er først og fremst å stoppe fremveksten av høyreekstreme grupper og personer i Norge.

Det er grunn til å tro at venstreekstreme driver systematisk kartlegging av personer tilknyttet høyreekstreme miljøer i Norge. I løpet av det siste året har det ved flere anledninger vært voldelige konfrontasjoner mellom høyre- og venstreekstreme. Det er i all hovedsak venstreekstremister som har fremprovosert disse situasjonene. De venstreekstreme miljøene kan utgjøre en reell trussel mot enkeltpersoner, som tilhører høyreekstreme grupper eller som yrer seg sterkt innvandrerkritisk i det offentlige rom. Også politiske partier på den ytterste høyresiden

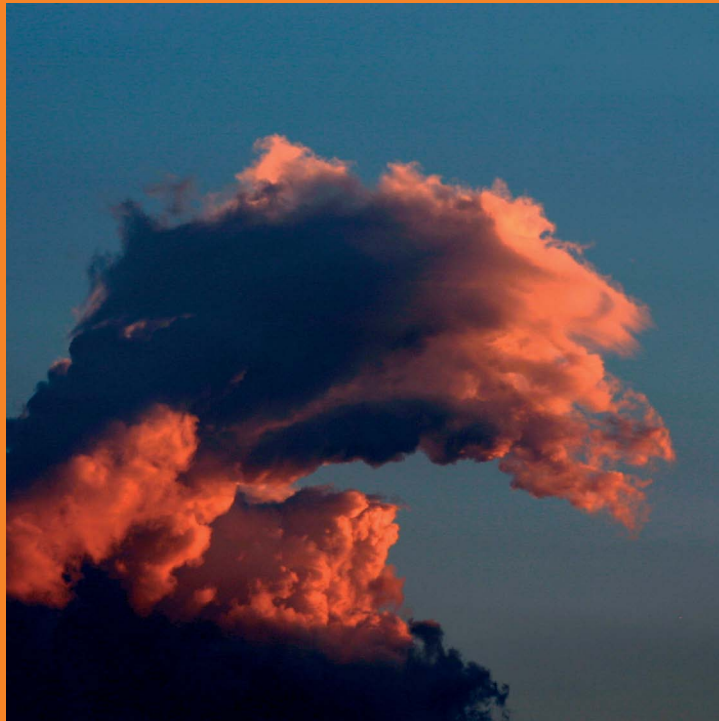
har vært utsatt for vold og trusler fra venstreekstremister i forbindelse med politiske valg møter. Dersom små partier assosiert med høyreekstrem ideologi stiller til valg i høst, forventer vi at venstreekstreme miljøer vil kunne bruke vold og trusler mot representanter for disse partiene under valgkampen.

Vi forventer at enkelthendelser i utlandet kan utløse voldelige aksjoner blant venstreekstreme i Norge. Det har tidligere vært tilfeller der engasjement i utenrikspolitiske enkeltsaker har ført til voldelige demonstrasjoner og skadeverk på andre lands ambassader. I de siste årene har vi imidlertid sett færre slike hendelser. Det er likevel grunn til å forvente at miljøene vil arrangere demonstrasjoner som kan resultere i vold og skadeverk på bakgrunn av utenrikspolitiske forhold og enkelthendelser. Tidligere har særlig forhold knyttet til Midtøsten-konflikten utløst reaksjoner. Vi forventer at dette fremdeles vil være tilfelle i 2013.

I tillegg ser vi at politiske saker her i landet kan utløse reaksjoner som påvirker trusselen. Det er som regel utfordrende å forutse hvilke politiske spørsmål som vil utløse reaksjoner, og hvilken kraft disse reaksjonene vil ha. Vi må imidlertid regne med at enkeltsaker i asylpolitikken og forhold ved den økonomiske utviklingen, vil kunne påvirke de venstreekstreme miljøene i 2013.

5. Konspirasjonsteoretikere er personer med en virkelighetsforståelse som innbefatter en forestilling om at en gruppe av mektige konspiratører skjult og systematisk styrer utviklingen i samfunnet og iscenesetter hendelser av avgjørende betydning for samfunnet.

6. Venstreekstreme i Norge er personer og grupper som legitimerer sin voldsbruk gjennom ulike ekstreme tolkninger av anarkistisk, antirassistisk og/eller antikapitalistisk ideologi.

TRUSLER MOT MYNDIGHETSPERSONER

Myndighetspersoner⁷ er i en posisjon som innebærer at de kan bli utsatt for plagsom, uønsket og truende oppmerksomhet fra publikum. Trusler fremsettes hovedsaklig mot sentrale og medieeksponerte politikere, og ofte i forbindelse med kontroversielle saksfelt. Slike trusler kan være et uttrykk for enkeltpersoners frustrasjon og ønske om endring, men de kan også være knyttet til en gruppes ønske om å spre sitt politiske, ideologiske eller religiøse budskap. 2013 er et valgår med mange politiske debatter og mye oppmerksomhet rettet mot stortingspolitikere og regjeringsmedlemmer. Det forventes at disse kan oppleve en økning i plagsom og truende atferd fra publikum, som et resultat av økt eksponering i forbindelse med valgkampen.

Majoriteten av de som fremsetter trusler mot norske myndighetspersoner anses å være psykisk ustabile⁸. Det er generelt lite samsvar mellom truslene som fremsettes og den faktiske viljen og evnen til å utføre handlingen det trues med. Erfaringer fra andre europeiske land tilsier at de som faktisk angriper en myndighetsperson, gjør dette uten at det er blitt fremsatt trusler i forkant. Ofte har personen på en eller annen måte tilkjennegitt sterk misnøye med eller hatt

et bekymringsfullt fokus på myndighetspersonen forut for angrepet. I noen tilfeller har angrep vært spontane og uten forvarsel.

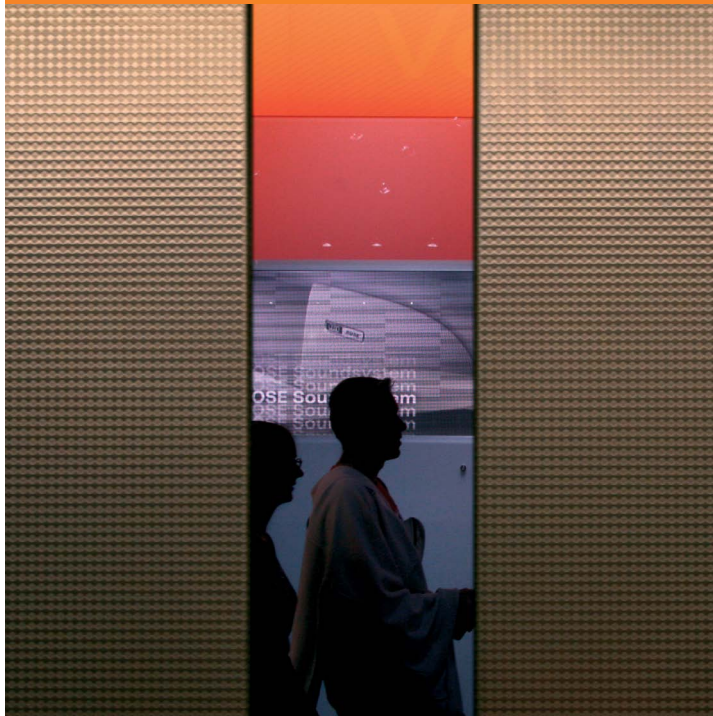
Meningsutveksling på ulike blogger, nettsamfunn, sosiale medier og debattfelt på nettaviser er blitt en viktig del av det offentlige ordskiftet. Både grupper og enkeltindivider med ekstreme meninger bruker Internett aktivt til å fremme sine synspunkter. Noen har etter hvert erfart at både indirekte og direkte trusler mot myndighetspersoner gir mye oppmerksomhet og fremprovoserer debatt. En del myndighetspersoner er også selv aktive og tilgjengelige i disse mediene, noe som gjør dem mer eksponert for trusler og andre uønskede henvendelser.

Etter terrorhandlingene 22. juli 2011 ble det registrert en økning i truende og hatefulle ytringer på Internett rettet mot sentrale politikere fra Arbeiderpartiet. Ytringene var primært fra enkeltaktører inspirert av høyreekstreme og antiislamistiske holdninger. Dette ser ut til å ha vært et forbigående fenomen, og i løpet av 2012 var det en nedgang i denne typen ytringer. I 2013 forventes det at Internett fortsatt vil være den viktigste arenaen for aktører som uttrykker hat

7. Politiloven § 17 d første ledd bokstav c definerer myndighetspersoner som medlemmer av kongehuset, Stortinget, regjeringen, og Høyesterett, samt representanter for tilsvarende organer i andre stater på besøk i Norge.

8. Med "psykisk ustabile" menes personer som er psykisk syke, i en fortvilet desperat livssituasjon og/eller påvirket av rusmidler.

mot myndighetene, men at disse i mindre grad er knyttet til en bestemt ekstrem politisk retning. Det forventes videre at sentrale myndighetspersoner i økende grad vil inngå i en hatretorikk fra miljøer med en uklar blanding av ekstreme holdninger og konspirasjonsteoretisk tankegang.

ETTERRETNINGSVIRKSOMHET

En rekke staters etterretningstjenester er aktive her i landet. En stadig hardere global konkurranse for å sikre økonomisk vekst, ressurstilgang og teknologisk utvikling, samt behov for å ivareta egne sikkerhetsinteresser, er drivkrefter bak disse tjenestenes virksomhet. Enkelte utenlandske etterretningstjenester representerer en trussel mot Norge fordi deres hensikt ofte er å bedra, bestikke og påvirke til eget lands fordel. Enkelte lands tjenester vil også kunne være involvert i virksomhet som er ment å tilrettelegge for sabotasje.

Etterretningsvirksomheten mot Norge og norske interesser pågår kontinuerlig, på et stabilt høyt nivå, og retter seg mot et bredt spekter av mål. Vi forventer at virksomheten særlig vil rette seg mot sikkerhets- og beredskapsmål, samt mot teknologiske, økonomiske og politiske mål. I tillegg vil flere stater opprettholde sin flyktningspionasje i Norge og forsøke å kartlegge, true og skremme dissidenter og politiske aktivister som oppholder seg her.

I årets trusselvurdering vil vi rette søkelyset mot tre utviklingstrekk av særlig bekymring. Det første utviklingstrekket gjelder hvordan norske forsknings- og utviklingsmiljøer utnyttes i arbeidet med å styrke modernisering og opprustning av andre lands forsvar. Det andre er hvordan etterretning brukes for å understøtte andre lands

posisjonering i nordområdene. Det tredje angår fremmede etterretningstjenesters forsøk på å infiltrere justis- og beredskapssektoren.

Etterretning mot norske forsknings- og teknologimiljøer

En rekke stater har iverksatt omfattende forsvarsreformer. Det er for flere av disse et mål å gjennomføre en storstilt utskifting og oppdatering av eksisterende materiell, samt etablere ny kapasitet. I denne prosessen har etterretningstjenestene som oppgave å understøtte virksomhet som kan øke den nasjonale evnen til utvikling, innovasjon og produksjon av forsvarsmateriell. Enkelte tjenester som opererer her i landet, vil på dette grunnlaget kunne stjele relevant informasjon fra norske forsknings- og utviklingsmiljøer, både gjennom datanettverksoperasjoner og med støtte fra personer innenfra. Slik industrispionasje vil blant annet gjennomføres ved at etterretningstjenestene forsøker å utnytte eller plassere studenter og forskere på innsiden av relevante forskningsmiljøer og bedrifter.

Vi ser også at enkelte tjenester som opererer i Norge er involvert i og tilrettelegger for et tettere samarbeid mellom norske teknologimiljøer og eget lands næringsliv. Slike initiativ er som regel sivilt begrunnet. Samtidig er forespørslene om samarbeid rettet mot miljøer som også understøtter det norske forsvaret, eller

som produserer flerbruksteknologi. Etterretningstjenestene utnytter dermed de muligheter som er skapt gjennom økt internasjonalt næringslivs- og forskningssamarbeid de senere årene. Dette representerer en ny inngang til statlig styrt industri-spionasje, der formålet er mer effektivt å kunne tilegne seg teknologihemmeligheter og evne til å utvikle relevant teknologi til bruk i forsvarssammenheng.

Et bredt spekter av norske sivile teknologibedrifter er potensielle mål for slik etterretning. Mye sivil teknologi har i dag militær anvendelse. For eksempel nano- og biovitenskap, medisin, IT og romforskning, arktisk petroleumsteknologi og skips- og verftsteknologi, i tillegg til enkelte nisjeområder innen fysikk og ingeniørfag. Alle disse områdene forventes å være mål for andre lands etterretningstjenester.

Internasjonal posisjonering i nordområdene

Issmeltingen i Arktis har skapt nye etterretningsbehov for flere land. En rekke land har egne målsetninger knyttet til ressursutnyttelse og bruk av Arktis og nordområdene. Gjennom blant annet sine etterretningstjenester, søker flere land å styrke egne fremtidige nærings-, sikkerhets- og skipsfartsmuligheter.

Flere stater arbeider blant annet for å etablere egne nedlastingsstasjoner for satellittdata i nordområdene. Dette er imidlertid stasjoner som også er relevant for utviklingen av egen etterretningskapa-

sitet i området. I tillegg ser vi at en generell aktivitet, som føres mot arktiske petroleumsteknologimiljøer, samsvarer med de etterretningsmål som enkelte stater har. Vi må forvente at miljøer involvert i ulike teknologi-prosjekter i regionen, vil bli utsatt for etterretningsevne også i 2013. Det samme gjelder norske samfunnsvitenskaplige miljøer, som arbeider med sikkerhets-, forsvars- og energipolitikk knyttet til nordområdene.

Infiltrasjon av justis- og beredskapssektoren

Andre staters etterretningstjenester arbeider for å verve norske statsborgere til å søke stillinger med tilgang til gradert og skjermingsverdig informasjon i staten. I de senere år har vi vært særlig bekymret for slik innsats rettet mot justis- og beredskapssektoren.

Målet med å etablere utro tjenere i justis- og beredskapssektoren, er blant annet å etablere tilgang til graderte dokumenter om politiets registre, informanter, metoder og beredskapsplaner. Infiltrasjon av justis- og beredskapssektoren kan også svekke PSTs evne til å beskytte norske interesser mot etterretning. Det kan videre også ramme enkeltpersoners rettssikkerhet.

SPREDNING AV MASSEØDELEGGELSESVÅPEN

Et betydelig antall virksomheter i Norge har kunnskap og teknologi som kan brukes i utviklingen av masseødeleggelsesvåpen. Dette omfatter små og store virksomheter innenfor sivile høyteknologimiljøer, forsvarsindustrien, samt et bredt spekter av forsknings- og utviklingsmiljøer. De fremste målene i Norge, for aktører som ønsker å utvikle masseødeleggelsesvåpenkapasitet, først og fremst finnes blant disse virksomhetene.

De fleste forsøk på å skaffe teknologi fra norske virksomheter, som er relevant for masseødeleggelsesvåpen, kan knyttes til iranske aktører. Disse er pågående og forsøker å knytte kontakter til mulige handelspartnere og personer i stillinger innenfor relevante virksomheter.

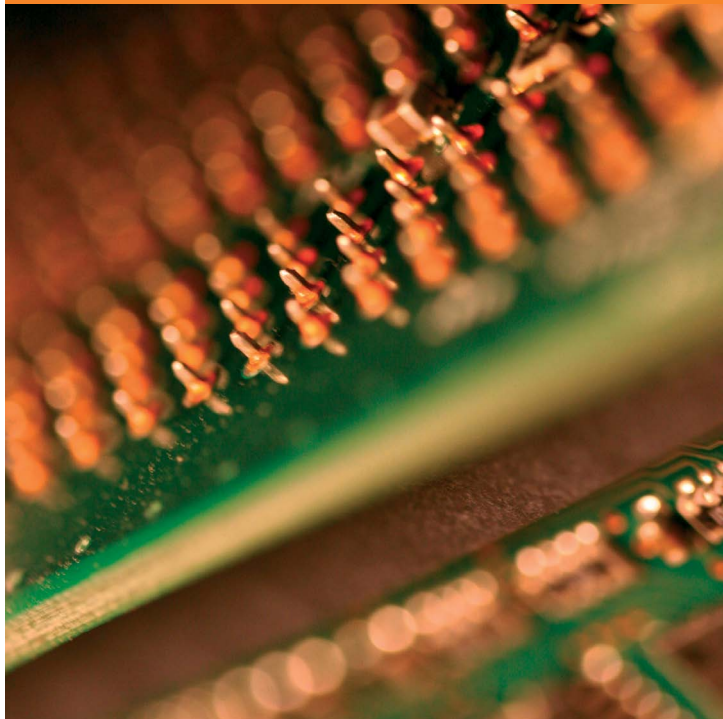
For å omgå eksportkontrollregelverket, benytter de ulike metoder. En måte er å transportere varen via en rekke forskjellige land, for derigjennom å skape mest mulig uklarhet rundt reell sluttbruker. Det etableres stadig nye transportruter, som er ment å skulle villede eksportkontrollmyndighetene. En annen metode er å etablere stråselskaper for oppkjøp av relevant teknologi for et masseødeleggelsesprogram. Disse stråselskapene driver tilsynelatende en legal virksomhet. For å skjule tilknytningen til opprinnelseslandet for norske aktører, ser vi at flere av disse selskapene har europeiske navn og viser til nettsider på europeiske språk.

I juli 2012 vedtok FN flere nye sanksjoner mot Iran, som innebærer at eksportkontrollen her i landet vil omfatte flere varegrupper enn tidligere. Som følge av dette, vil Iran trolig i enda større grad ha behov for teknologi fra høyteknologiske land, som blant annet Norge. Anskaffelsesaktørene må også benytte ulovlige metoder på flere varer enn tidligere, og vil sannsynligvis måtte endre metodene sine for bedre å kunne skjule anskaffelser av sanksjonsbelagt teknologi.

I løpet av det siste året har vi registrert en betydelig økning i iranske visumsøkere for arbeid, forskning og studier innen fagområder som har flerbruksverdi. Flere av visumsøkerne har sannsynligvis legitime årsaker til å søke på stillinger og studier ved norske virksomheter og utdanningsinstitusjoner. Det er imidlertid indikasjoner på at enkelte av disse bevisst forsøker å tilegne seg kunnskap og kompetanse innen spesifikke teknologiområder, som kan ha betydning for Irans atomprogram.

Det er grunn til å forvente at Norge også i 2013 vil fremstå som attraktivt for iranere som ønsker å arbeide i norske forsknings- og teknologimiljøer. Økonomiske nedgangstider i flere europeiske land har ført til nedbemanning og kutt i bedrifter og virksomheter, også innen fagområder som har flerbruksverdi. I tillegg har de største landene

i Europa innført flere restriksjoner på iranske søkere til forskning og studier. Dermed er det per i dag høyere terskel for iranske søkere for å studere eller jobbe i enkelte andre europeiske land, enn det er i Norge.

Politiets sikkerhetstjeneste
Den sentrale enhet

Postadresse:
Postboks 4773 Nydalen
0421 Oslo

Besøksadresse:
Nydalen allé 35
0484 Oslo

Telefon 23 30 50 00
Telefaks 23 30 51 20

E-post: post@pst.politiet.no
www.pst.no